

національних-демократів з Поляками, чи правителством, але о угоді руского народу з польським народом, яка напомунає народові має дати запоруку їго розвою на всіх областях народного, культурного і політичного життя.

На всякий спосіб правда виявила ся і ми можемо ствердити, що всі поголоски, обидні для нас а ширені нашими ворогами, були нічим іншим, як лише пустими сплетнями і видумками.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і працювати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Духовенство а „Діло“.

(Конець).

Правда — зі зміною редакції притихли на хвильку напасті на Епіскопів, на Церкву, віру і моральність, але лише на хвильку — бо недовірі кілька разів згадало „Діло“ про Епіскопа станіславівського — все говорило з глувованем з недокінченою гадкою, але якої легко було догадати ся — з єї закінченем катовським сестеріум сенсом...

З призначенням належить підвісти, що „Громадський Голос“ в справі о. Каміньского був далеко лояльнішим для Епіскопа — як „Діло“.

А вже вершком злоби є допис в „Ділі“ ч. 34. з 13. лютня с. р. де якийсь позбавленій всякої етики чоловік бере не знати котрий раз в оборону о. Каміньского, що в брутальній спосіб напав на свого Епіскопа — та вкінці злобно пише: „Еп. Хомішин вмовив в нещасливого съвященика пильство і моральний упадок“. Отже після „Діла“ нападати на Епіскопа з ножем в руці, з наміром убийства Епіскопа се не моральний упадок, але як раз акт чесноти! Після „Діла“ съвященик, як має діти, має право силою домагатися від епіскопа доброї посади — а її, то він в руки і „ріж, та бий!“ — І сего не съміє ніхто згадати, бо нападник робить ту діло етичне — а нападений, що після голосу своєї совісти робить свій обовязок, то він з лочиником!

Етика чисто звіряча, гідна „Діла“ і „Неділі“, що черпають мораль у таких письменників, як Вишніченко і такі інші. Як би подібний случай трафив ся в суд, старості, в податковім уряді, що підчинений уряднику, як би ся з ножем в руці на свого начальника, то його би не держали і 24 години в службі.

Таке великудущне прощене і закінчене

камінню, мов несамовитий скаже. Тай віз той сам по собі не вигідний і не такий то сильний. Оси у ньому деревяні голови попукані, дзвони порозіхали ся. Він скрипити, рипіть і немов грозить, що не доїде до кінця. Не дивуй ся, товариш тим, що сидять на ньому. Ім тісно, будно і невигідно сидіти. Они розважають себе як можуть і як знають, они згажують свою злість на тобі.

Але стрівай.

Ось перед нами і небо ясніше і дорога гладша і болота менше. Заїдемо туди, мій товариш, заїдемо! І відічнуть наші втомлені кої, і ковалі-промисловці викують для нашого воза сталеві осі і стельмахи-майстри вистружуть вам нові колеса, а жінки господині застелять сідженя скатертими-кілимами, і з новими силами в тілі та в новим завзятім в душі помчимося по широких просторах нашої споконвічної землі так, що й вовки лишать ся у нетрах, і вірли-кречети перестануть нас наздоганяти і ворони-галки стадами перед нами фурнуть.

Зажди, товариш, зажди!

Ось диви, кілько возвів перед нами. А думаш, що і там інакше було? Не вір!... Всюди більше скорих до говореня, віж до праці і всюди більше таких, що говорять пусте, віж таких, що говорять мудре.

Не дивуй ся і нашим говорунам. Найдемлять половину, а ти роби хліб. Коли пустився вперед, то біжи, що духа маєш, коли по-руч воза, як візник ідеш, то не зневірюй ся так скоро. Робім кождий свою роботу і не слухаймо, що там в корках гаде шипити. Дивім ся там, де сходить сонце. Оно і нам віде.

Богдан.

справи, як з о. Каміньским — оно навіть гіршить людей і нарушує чувства релігійні, бо прості люди питают, чи такий съвященик може остати съвящеником — а у „Діла“ що Епіскоп діє такому відпустку до другої дієцезії з відповідною декларацією, то ще за мало! Що на те скажуть Отці, члени зборів з 7. грудня 1911?

О. крилошанін Войнаровський запевняє, що „Діло“ не буде виступати проти віри і моралі — і що зі зміною редакції зміниться все зло на добре, але се було лиш на коротенький час, бо ось вже за кілька днів поміщув „Діло“ в додатку „Неділя“ з 17. грудня 1911. ч. 49. ось яку цьвітку:

„Як не хоче твоя мати
мене звати синовою,
то без шлюбу і без хати
будем жити зі собою.“

Отже най жив вільна любов!

Або що пише та сама „Неділя“ в съвяточній числі 1. в оновідію: Так хоче Ананке. Автор гарно малює приїзд Ісуса Христа в Єго різдві, упадок божків. Син Адонай виступає з новою наукою, гивуть боги зі страхом стоном конаня і обертаються в порох. Все гарне — лише сам той Син Адонай є залежний від Ананке. Адонай прокливає всіх богів, бо так хоче Ананке. Селене однак з одним погодити ся не може — а то, що люди все горюють, терплять і умирають. І хотіть — як каже автор — поблідла і виплакала свої очі то нічого відяти не може, бо так хоче Ананке.

Все тут змішане — а понад всім Ананке, она в появі автора стоїть висше самого Христа. Хто з них старший і могутніший, сам автор не знає, лише одно єго смутить, що люди все горюють, терплять і умирають. Ось таке ту поняття о Бозі, о цілі приходу Ісуса Христа на землю. Автор видно бажав відразу на землі рако, щастя і бессмертності, навіть нічо не працюючи. Новомодне поганство — тай нічо інше.

А вже велику похибку зробило „Діло“, помістивши в фейлетоні повість Августа Штріндберга п. н. „Нагорода чесноти“ удариють такі вислови, як: знесилена надмірою родючістю; ціла гора дурниць; вміть щезла всяка розвага і він хотів єї обійтися, притиснувшись до П грудий, бо бачив у ній лише самичку.

Або се: „15-літній хлопчина думає отім, як самітним мусів почувати ся єго батько, коли забирає ся до спання, від коли не стало жівки; вночі прокинувся зі сну — держав доньку огородника в обіймах — і т. д. повно тут всяких масних сцен; як ось хлопець гойдає дівчину, піднимає ся єї спідничка — так, що дівчина сама звертає єму увагу: „не стійте тут, фе“. Сцени і образки тут завадто реальні і автор ще підносить їх, щоби виразивши їх представити!“

Наука в школі представляє ся, як щось нерозумного, ідіотичного, осьмішуся мораль, яку вноє учителі учеників. Підносить ся там, що хлопці говорять про сходини в дівчатами, про гру в білярд, полові недуги і т. п.

Або така сцена: двох учеників із семої класу пішли легкодушно в білій день з двома повіями до якоїсь реставрації і на отвертій веранді вісіли до обіду. За сю легкодушність видалено їх зі школи.

Автор повісті боронить хлопців і каже, що они не зробили сего як здеморалізовані розпусники, бо рік пізніше зложили іспит зрілості, і тим способом не втратили року.

Пастора представляє автор як комедіянта і пише: „Пастор казив ся зі злости а потім говорив про дорогу кроків Христа, бо приготовляв хлопців до миропомазання. Ні оден не розумів, — кваже автор — що він мав на думці!“

Чи поміщенем такої повісті зробила редакція добру прислугу нашій суспільності, особливо молодежі, нехай із самим призаду має ся особливо в часах, коли видно так же, як застрашаюче зіпсуте молодежі!

Се зіпсуте ширить особливо в сих часах преса — а між нею „Діло“. І чи дивно, що так велике число моральних збочень у теперішньої молодежі, так застрашаюче число самоубийств вже в гімназії! І до загального зіпсута в суспільноті помагає ще преса!

Найстрашнішими ворогами свого народу є слави, аві народови жадного пожитку не принаслідують. — коли они самі не є людьми редактори, — коли они нищать в основах релігійні почуття у молодежі.

Як має бути така культура, то радше аби її не було; така поступовість наших редакторів веде стрімків нашу суспільність в пропаст. Хто молодежі відбирає засади етики і релігії, сей є моральним опришком.

Що на се скажуть наши Отці патріоти, що так завзято поборюють „Християнсько-суспільний Союз“, котрий поклав собі задачею підтримання релігії і моральності серед нашої суспільноти? Над сим треба би подумати Вам, Отці духовні, — передовсім члени св. Ап. Павла²⁾ бо хиба не видите, звідки йде більша небезпека, чи від Союза християнсько-суспільного, чи може таки з національно-демократичного багна, яким була і є редакція „Діла“.

1) А треба зазначити, що „Діло“ бував лектурою багатьох учеників навіть з наїніших гімн. класів і учениць з вищих гімназійських класів. — Ред.

2) Але і члени Спілки „Діла“ і „Народ. Комітету“. — Ред.

Допись з села.

(Хто передовсім повинен гуртуватись в „Християнсько-сусп. Союз?“)

Під прaporом сего товариства ми повинні бачити в першім ряді сильно збитою лавою згуртоване ціле наше духовенство, божі съвященики в першій мірі яко воїни Христові повинні варід вести через Христа до Христа. Коли бачать, що ворог з одної і другої сторони наступає на Церкву, тим більшим в їх обовязком піднести високо прapor і вірних під него скликати, о небезпеці освідомляти, до витревалості загрівати, заблудивших на праву путь завертати і при прaporі удержувати. А ворог серед народу, в его осередку бувши, одних вже від звязи католицької Церкви відірвав, других до відірвання підготовлявши їх обезплюючи — тож час горячий — не терпіть проволока, а до праці кличе, до організації.

Згуртуване нашого народу під прapor Христа не ослабить єго, а змінить, бож в релігії в жерело справедливості і благословеності всего світу, жерело любові і людського братолюбія.

Не ходить о саме тілько приступлене до Християнсько-сусп. Союза, але і о працю над народом, о вихованні народу, о ширені здорових засад і охороні єго перед шкідливими впливами.

Охоронити від злих волів може тілько се, котрий живучи з народом, тримає руку на єго живичку, працює для него і тим здінє єго довіру.

Безпосередно з народом стикається съвященик і народний учител, перший в школі і церкві, а другий передовсім в школі. Оба они покликані до праці над вихованем і веденем народу на сих самих засадах, які приголосив також „Христ.-сусп. Союз“, тож повинні собі подати руки і спільними силами під одним знаменем поборювати зло, яке вкорінється і хоронить єго, бож они в першій мірі відвічальні перед Богом, народом і вітчиною.

Оба ті чинники з радостю повинні бути повітати засновини такого товариства, котре прибуває в підмогу їх праці, а тимчасом бачимо небувалий і сумний вид, що многі з них відвертаються ся від єго, а що гірше залишають єго зневірених сплетень і посуджувань помагають їх розпинати. Залитатися годити ся, чи застанивши в чиу користь виходить таке поступоване? Дав би Бог, щоби не стало оно сріднем ворогів Церкви проти них самих.

А що гірше, що многі знають о сім товаристві лише з тенденційно представлених напастій противних дневників, котрим вірють і не провіривши правди після сих напастій видають о нім суд. Наколи таке стрімко серед людей освічених, що доперша думати про менше, або цілком неосвічених верстти народу, котрі вірять нераз в найнеімовірніші, тенденційно ширені сплетні.

Замість пересвідчити ся о правді і по-перти добру справу, наслухатися можна ріжих судів і заключень, та рад, котрі однак в більшій часті в пустомельством, як єм

одна тілько може бути правдива дорога, а хто її вибере і по ній іде, мусить до цілі дійти. Хто однак з правої дороги сходить за бічних цілій, легко може заблудити.

Продолжити відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: руско-кат.: Теодора.; римо-кат.: Середа поп. — В четвер: руско-кат.: Нікіфора; римо-кат.: Стол. с. Петра.

— Ексц. Митрополит гр. Шептицький виїхав на кілька днів зі Львова.

— Речинець скликання державної ради. З Від дня доносять: Предсідник Сильвестер, котрий прибув вчера на конференцію з міністром-предсідником гр. Штргігом в справі скликання парламенту. Як речинець скликання весняної сесії подають день 5. марта.

— Відомін соймової сесії. З Від дня доносять: Цісар привів вчера на послуханю предсідника польського кола д-ра Білінського. В парламентарних кругах говорять, що д-р. Білінський інформував цісара про перебіг польско-руських переговорів в справі виборчої реформи до сойму. Цісар виявив для сеї справи велике заинтересованість, а д-р. Білінський мусів оправдовувати ся, для чого сі переговори не довели до успіху.

Намісник д-р. Бобжинський має здати ніні звіт міністрови-предсідником в перебігу минулого соймової сесії.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛСТОН.

Др. Володимир Германович.

Нарис до землемісці угорської України.

(Дальше).

В трахитових скелях находитя ся опалі; видобувають їх переважно в місцевинах між Пришевом а Кошицями коло Червениці та Симонки. На увагу заслугують ту тревалі та тому високо цінені риолітові мільєнські камені та порцелянова земля уживана до виробу ріжного рода посуди. Є також численні жерела мінеральні, в яких на особливу увагу заслугує в місцевині Ракк Герлан коло Кошиць.

Теплота води сего жерела виносить 23°Ц, а бе она в певних відступах часу в гору стовпом доходячим часом до 60 м. висоти.

Між ріками Ужом і Латорицею розложилося пасмо Вігорляці, будовою та складом подібне до інших гір полуднево-карпатських угорської України. І се пасмо, як інші, перетяте ту і там ярами численних рік та потоків, що поділяли єго на цілій ряд менших гірських груп. Висота їх не велика; ледви ту і там верхи того пасма переступили висоту 1000 м.; найвищі в елідочі: Вігорлят 1074, що надав назву цілому пасму, Попелерний 1000 м., Синяк 1040 та Тупий 878 м. Нутро вігорляцького пасма творять скелі старі і вибухові нові, які надають характер тим горам. Відмінний він цілком від інших Карпат а більше вже зближеній до характеру і форм гір Геделія та пасма Гиндецького. Найвищі верхи вігорляцького пасма збудовані в трахитової скелі.

Верхи сі стирчать посеред низких гір, покритих лісом наче вежі церковні посеред городів, садів та хат сільської окольщі. Природа висилила ся тут на орнігальні картини. Серед зелених лісів, котрі укоюючи вливануть

на тебе, пие ся в гору стовп трахитової вежі шідиваючись до гори високо понад сумежне окруженнє, наче старий дуб серед нового покоління пішаючий ся та домінуючий посеред новозасадженого ліса. Подорожному здає ся, що се твір людської руки, яка єго осадила в країні лісів, що се сторожниця з часів пожарів та крові.

І вірти сму не хоче ся, щоби був се шпиль скелі. Доперва прийшовши цілком близко, упевнююмо ся, що дійсності та подивляємо могучу руку природи, яка видвигнула такого велита, наче би хотіла тим оказати свою силу та міць. На особливу увагу заслугує верх Вігорлят, що надав назву цілому пасму. Він виступає понад усіх сусідів, він вириє найвище, пишний, могутній велітень, твір великої природи. Вігорлят складає ся в трахитової скелі яка вказує на се, що був тут давніші вулькани; на се вказує також єго форма і назва.

Вершок єго подібний до горла кратера, в якім находитя ся нині озеро. Свою давну вульканічну подобу затримав по нині Вігорлят і пізнати по єї можна, що се давніший вулькан уже на перший погляд ока. Затримав він подобу свою до нині, хотяй не одно перенести мусів від руйнівної сили природи, хотяй не одна єго частинка силила водами дощу, потоків та рів гень далеко па дно вод Чорного моря. Кратер сего давніго вулькану наповнений нині водою. Творить він кратерове озеро, може одинокий єго рода ока на просторі усіх земель заселених нашим народом. Поверхня озера виносить оконо 25 моргів а глубина денеде доходить до 20 м. До озера сего впадають річки а з него випливає потік званій Рибниця. Озерце богате в рибу. Є тут много пстругів та раків. Вже сама назва єго "Вігорлят" насуває деякі згадки.

Вігорлят означає більше менше се, що вігор або вигас. І насуває ся нам мімокшіть питання:

Не вже тимив сей варід, що тій горі філь водних, які зливають ся непомітно для падав се імя, час в якім вулькан сей горів? ока гень далеко із спокійним зеркалом водиці. Дрощ землі се заповідь доперва.. За ним іде другий і третій а потім повторюють ся они так часто, що стратиш рахунок, так часто і густо ідуть по собі, наче та громовиця у горі, або безперервний гук стрілів гарматних серед воєнної метушні.

Ту і там пукне с еля, утворить ся щілина, пропасть незглубима, в яку здає ся змістило би ся усе горе та лихо, яка помістити могла би усю нужду та людські болі. За хвилю вистрілює із одної безодні-прощасті стовп газу, який пре на зверх якась непонятна силою міць. Стовп газу роздирає пашу, продирає безодню, розширяє на усі боки щілину та вищити її безнадійно наче сильна лява в поході на долі через крайній ліс. А каміні летять у гору так далеко, що здаються ся малими, за ними ідуть другі і третьі а іх безмежне число робить вражене, наче би синув град о зернах нерівних в противінні як завсідія напрямі.

А серед щілини горить огнем, бе луна високо в гору, палить собою воздух та кидає єго вітром подальше. За газами ідуть струї ляви теплі, горячі, пекучі з далека наче огній вилив вод.

Ляють ся они по усіх усюдах, спивають чим раз дальше і дальше несучи зі собою грозу і знищене, пострах і загладу усьому живучому съвітові.

Картину вибуху попереджує сильний та наглий землетрус, наче судороги людского тіла. Перед таким дрощем матусі-землиці клонить ся усе. Неподатна та неподвижна на окно скеля зрушує ся зі своїх основ, тратить рівнівагу, колише ся, наче би вага ля ся, що має зі собою зробити та паде як пень яслиці під ударом стали. З гуком паде у діл та дусить, що нападе; упавши ломить ся, крушить ся пукас, тріскає з лоскотом та розпадає ся на куски.

Землетрус передає ся дальшим країнам, наче би хотів звістити усій вселеній землі, що стало ся щось нечуване, що з'явилася ся заповідь чогось, що лучає ся не буденно. І іде гомін — дрожить чимраз дальше і дальше, слабне єго сила та наслідки та губить ся сей гук у віддалі непостережно наче колесцята

(Дальше буде).

Оповіщене загальних зборів.

Надзвіраюча Рада Пов. Товариства кред. „Надія“ в Порохнику оповішує отсмім, що звичайні загальні збори відбудуться дnia 6. марта с. р. в салі Товариства о год. 10. раніо, а в случаю браку приписаного числа членів статутом, о год. 11. із слідуючим порядком:

1) Вибір предсідателя зборів.

2) Звіт з діяльності Товариства за рік адмін. 1911.

3) Вибір членів Надзвіраючої Ради на місце виборованих.

4) Розділ чистого зиску.

5) Внесення членів.

За Раду Надзвіраючу:

О. Данило Бодрівич Прокіп Прокопович голова. секретар.

!!! Купуйте !!!

одобреній Радою шкільною краєвою і видавничою накладом „Видавництва Чина св. Василія В.” в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барінського п. з. „Опівдіяна в рідної історії“.

Підручник обнимав 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кревдовім папері і 2 макії. В гарній полотняній оправі коштує всіго 2 к 20 с.

Сей підручник в першім підручником рідної історії для руских середніх шкіл і дав шкільній молодежі в переважний образ нашої бувальщини. Писаний так, що вадає ся не лише для учеників I. класи середніх шкіл, але при недостачі іншого підручника й для учеників вищих класів, для руских відповідних шкіл, і для семінаріїв і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народніх і виділових учителів.

Надає ся він до наук в дівочих та хлопчицьких бурсах і інститутах, а і зважаючи своєї приступності також для наших читальень, для селин і міщан. З хісном може почитати ся з него нашої історії й кондій бояріїв Руїн, що не має часу розчитувати ся в обсмистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарні Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

Асекуруйте своє жайко від огню

В „Дністру“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то доброти цілого народу.

Дій Русин повинен асекурувати ся тільки в рускім товаристві взаємних обезпечені

„Дністер“

Нема жадного іншого руского товариства асекураційного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рапреє найдешевші оплати за обезпечені селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„Дністер“ оцінює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а до комісії запрошуює все двох господарів на оцінителів.

„Дністер“ дає підмогу руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністру“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаємного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1911 року 3,358,305 корон.

„Дністер“ приймає обезпечення на житі у всіх догідних комбінаціях (на дожиття, посмертні капіталі, посаги, ренти).

В „Дністру“ можна обезпечити від крадіння з вломом движимості всякої роди, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векселі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаємних обезпечені „Дністер“ у Львові, у власнім дому ул. Руска ч. 20.

Відповідь за редакцію Семен Горун.

З публичної ліцензії, походячі нові меблі продаються ся слідуючими цінами: Сецесійний кredens K 45, отомана K 26, шафи K 30, спальня K 190 ідельня K 140, столи K 9, уладження кавалерської кімнати K 120, плюшеві сальони K 90, магнізовані сальони K 180. Крім єго чимало образів, крісел, столів, шаф, кревдіїв, канап, столиків, занавісів і фіраноні.

— ДОРОТЕУМ “ул. Ліндго 7 (бічна Коперника). По овін з провінцію листовне.

УВАГА! Наше підприємство купує і посередині в продажі меблів в приватних домів, в конкурсних і спадкових мас — прямі зустрі обстанову до переховання. (12-3')

Перша найбільша 25 покоїв богато засмотрена

ПИСАНЯ ШКОЛА на МАШИНІ

Жорберт Ерліх Львів, площа Смольни 4.
Склад машин до писання і американських уладжень бурових.

(50)

Розклад їзди залізниць у Львові.

Відїзд з Головного двірца до:

Приїзд на Головний дворець з:

рано	перед	по	вечер	в
пол.	пол.	пол.	ночи	ночи
5:50	9:00*	—	5:48	9:50
7:30	10:15	1:30*	8:25*	2:22*
—	—	—	7:15	—
—	—	—	5:40	—
7:20	11:55	2:10*	10:10	10:30
—	—	8:08*	—	—
8:05	—	2:05*	—	9:34
—	—	5:52	8:26*	12:05
—	—	10:25	—	—
5:45	—	—	—	—
7:28	11:40	6:45	—	11:00
7:28	11:40	4:25	—	11:00
8:00	9:58	1:40	9:00	—
7:38	—	1:26	8:00	—
—	—	4:30</td		